

2017 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2018-02-22

Vilnius

I. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

Konteksto (aplinkos) analizė

2017 m. žiniasklaidoje ir viešajame diskurse buvo stebimas tam tikrų Lietuvos tautinių grupių stereotipizavimas ir tautybės pabrėžimas neigiamame viešajame kontekste. Toks pasikartojantis stereotipų ar neigiamų nuostatų konstravimas įtakoja neigiamas visuomenės nuostatas tam tikrų tautinių grupių atžvilgiu, lemia aptariamų tautinių bendruomenių stigmatizavimą, kuomet konkreti problema iš anksto siejama su tautybe, socialinę distanciją, o taip pat stereotipizuojamos tautinės grupės nepasitikėjimą valstybe ir visuomene. Reaguodamas į tokią situaciją, departamentas vykdė priemones, skirtas padėti išvengti tautybės pabrėžimo negatyviame viešajame kontekste, palaikė nuolatinį dialogą su visuomene, žiniasklaidos priemonėmis, skatindamas atsakingai teikti informaciją, galinčią sukelti tarpetnines įtampas. Taip pat vykdytos priemonės, didinančios visuomenės informuotumą apie Lietuvos tautines mažumas bei skatinančios įvairių tautinių grupių tarpkultūrinį dialogą. Siekiant paskatinti etišką (socialiai atsakingą) ir objektyvų tautinių mažumų atvaizdavimą žiniasklaidoje, suorganizuotas seminaras Lietuvos žiniasklaidos, savivaldybių bei tautinių bendruomenių atstovams; žurnalistams skirta premija už tarpkultūrinio dialogo skatinimą, kuriant auklėjamąjį, nediskriminuojantį ir pilietiškai atsakingą turinį, informuojantį apie tautines mažumas ir jų gyvenimą bei indėlį į Lietuvos visuomenę, finansuoti žurnalistų projektai, kurie prisidėjo prie pilietiškumo ugdymo ir dialogo tarp tautų įvairovės skatinimo.

Pietryčių Lietuvos regionas, kuris visos šalies kontekste yra unikalus jame sutelktai gyvenančių tautinių bendrijų įvairove bei turtingu istoriniu ir kultūriniu paveldu, vis dar pasižymi tam tikru socio-kultūriniu uždaru. Siekdamas mažinti dėl įvairių aplinkybių susiklosčiusį Pietryčių Lietuvos regiono istorinį ir kultūrinį uždaramą didelį dėmesį 2017 m. departamentas skyrė Pietryčių Lietuvos regionui. Įgyvendinant Tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę, išsaugant jų tapatybę, programą, atskiru punktu išskirtas Tautinių mažumų kultūros sklaidos ir kultūrinio bendradarbiavimo Pietryčių Lietuvoje finansavimo prioritetą, pagal kurį prioritetiniai atrankos kriterijai taikyti projektams, skatinantiems šio regiono gyventojų, priklausančių tautinėms mažumoms, integraciją į visos Lietuvos kultūrinę erdvę puoselėjant savitą kultūrinį paveldą. 2017 m. atskiru punktu išskirtas Pietryčių Lietuvos ir kitų šalies regionų mokyklų tarpkultūrinio bendradarbiavimo ir dialogo skatinimo finansavimo prioritetą, pagal kurį prioritetiniai atrankos kriterijai taikyti Pietryčių Lietuvos regiono ir mokyklų

bendrų veiklų su kitų Lietuvos regionų mokyklomis projektams, stiprinantiems mokyklų įvairiomis mokomosiomis kalbomis tarpkultūrinį bendradarbiavimą, įvairių tautybių moksleivių tarpusavio mainus ir įvairių šalies regionų materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo pažinimą.

1 strateginis tikslas: siekti tautinių santykių darnos

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur.)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
01-01	Tautinių mažumų integracija į Lietuvos visuomenę, išsaugant jų tapatybę	968,0	970,9	955,5	98,4
	<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>				
	<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>				

Departamentas, įgyvendindamas strateginį tikslą, siekia darnios Lietuvos visuomenės, visapusiškai panaudodamas šalyje gyvenančių tautų kultūrinį potencialą valstybės pažangai.

Efeko kriterijus – „Tautinėms mažumoms priklausančių asmenų, kurie jaučia palankų kitų Lietuvos piliečių vertinimą, dalis (procentais)“. Šis kriterijus buvo nustatytas 2010 metais ir skaičiuojamas kas treji metai.

Strateginis tikslas vertinamas šiuo efekto vertinimo kriterijumi:

Vertinimo kriterijaus kodas	Efeko vertinimo kriterijaus pavadinimas	2016-ųjų metų	2017-ųjų metų	2018-ųjų metų	2019-ųjų metų
E-01-01	Tautinėms mažumoms priklausančių asmenų, kurie jaučia palankų kitų Lietuvos piliečių vertinimą, dalis (proc.)	80	-	-	84

Kitą efekto vertinimo kriterijui nustatyti skirtą tyrimą planuojama atlikti 2019 metais.

1. Darbas su tautinių mažumų nevyriausybinėmis organizacijomis

Didžiausią departamento veiklos dalį sudarė darbas su tautinių mažumų nevyriausybinėmis organizacijomis: skatinome tautinių mažumų visapusišką integravimąsi į visuomenės gyvenimą, stiprinome sociokultūrinius įgūdžius bei suteikėme trūkstamas kompetencijas.

Departamentas įgyvendindamas Tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę, išsaugant jų tapatybę, programą, vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu pavestą priemonę, skirtą socialiniams ir ekonominiams skirtumams regionuose, kuriuose gausiai gyvena tautinių mažumų

atstovai mažinti bendradarbiavo su daugiau negu 250 aktyviai veikiančių tautinių mažumų visuomeninių organizacijų ir skyrė finansavimą geriausiems tautinių mažumų kultūros projektams.

2017 m. skirtas dalinis finansavimas 150 nevyriausybių organizacijų projektams, kurių bendra vertė 191 tūkst. eurų. Finansavimas skirtas tautinių mažumų bendruomenių švenčių, reikšmingų istorinių datų bei įvykių minėjimo renginiams, pilietiškumo skatinimo projektams, tautinių mažumų neformaliojo ugdymo įstaigų veiklai, laidoms ir programoms apie įvairių tautybių bendruomenes, tautinių mažumų istoriją, kultūrą ir tradicijas, tautinių mažumų kultūriniais-pažintiniams renginiams, festivaliams, leidybai, vaikų ir jaunimo tarpkultūrinio dialogo skatinimo stovykloms, mokslinėms konferencijoms ir pan.

2. Pietryčių Lietuva

Departamentas įgyvendindamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu pavestą priemonę, skirtą socialiniams ir ekonominiams skirtumams regionuose, kuriuose gausiai gyvena tautinių mažumų atstovai mažinti, 2016 metų lapkritį skelbė konkursą tautinių mažumų kultūros sklaidos ir kultūrinio bendradarbiavimo Pietryčių Lietuvoje 2017 metų projektams finansuoti. Gautos 47 paraiškos, bendra prašomų lėšų suma buvo daugiau nei 325 tūkst. eurų. Finansuoti 32 projektai, skirta – 70 tūkst. eurų. Projekto veiklose dalyvavo daugiau kaip 5000 žmonių.

Skatinant Pietryčių Lietuvos ir kitų šalies regionų mokyklų tarpkultūrinį dialogą 2017 m. išskirtas mokyklų tarpkultūrinio bendradarbiavimo ir dialogo skatinimo prioritetą Tautinių mažumų kultūros sklaidos ir kultūrinio bendradarbiavimo Pietryčių Lietuvoje projektų finansavimo srityje. Finansuoti 12 Pietryčių Lietuvos mokyklų projektų, kuriose mokoma lietuvių, lenkų ir rusų kalbomis, moksleivių projektų. Šių projektų įgyvendinime dalyvavo dar 28 mokyklos iš Vilniaus ir Vilniaus rajono, Visagino, Telšių, Šalčininkų, Kėdainių, Klaipėdos, Švenčionių ir Varėnos. Mokyklų bendradarbiavimo projektams buvo skirta daugiau kaip 50 tūkst. eurų. Taip pat finansuotos penkios nevyriausybinių organizacijų, prie kurių projektų prisidėjo 54 mokyklų moksleiviai. Iš viso Pietryčių Lietuvos mokyklų tarpkultūrinio bendradarbiavimo projektuose dalyvavo per 2500 vaikų.

3. Romai

Siekdamas užtikrinti romų tautinės mažumos integraciją į Lietuvos visuomenę, Departamentas koordinavo Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015–2020 metų veiksmų plano priemonių vykdymą, įgyvendino plane numatytas romų švietimo, moterų įgalinimo ir tolerancijos skatinimo priemones; vykdė veiksmų plano stebėseną; rėmė romų kultūros ir tradicijų sklaidą; bendradarbiavo su Europos Taryba ir Europos Komisija sprendžiant romų integracijos klausimus ir įgyvendino projektą „Vietinės romų platformos – kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“, siekiantį užtikrinti romų nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą su vietos savivaldos institucijomis.

2017 m. Departamentas įgyvendino 11 veiksmų plano priemonių. Bendradarbiaujant su Romų visuomenės centru buvo organizuotas romų vaikų neformalus ugdymas, vaikų vasaros stovykla, užtikrinta kompiuterinės klasės veikla vaikams ir suaugusiems, valstybinės kalbos kursai 10 asmenų, organizuotas holokausto minėjimas, tarpkultūrinio tarpininkavimo paslaugų teikimas.

Siekiant romių moterų įgalinimo, buvo atliktas tyrimas apie ankstyvųjų santuokų paplitimą romų bendruomenėje bei finansuotas seminaras, skirtas romų mergaitėms ir berniukams, apie lytiškumą.

Departamentas rėmė tradicinius romų renginius, puoselėjančius romų kalbą, papročius, istoriją ir supažindinančius visuomenę su savita romų bendruomenės kultūra.

2017 m. Departamentas kartu su Lenkijos institutu išleido knygą „Esu Karolis“. Tai knyga pasakojanti apie romų gyvenimą Auschwitz-Birkenau nacių koncentracijos stovykloje mažo berniuko akimis. Tai vaiko, labiausiai norėjusio išgyventi karą, istorija. Knyga bus nemokamai platinama mokyklose visoje Lietuvoje.

Siekiant didinti romų kultūros atvirumą ir visuomenės toleranciją, buvo išleistas 2018 m. kalendorius su romų vaikų piešiniais bei trumpa romų istorija. Taip pat 2017 m. buvo išleistas informacinis leidinys anglų kalbą apie romų tautinės mažumos padėtį.

Departamentas 2017 m. gegužės mėn. baigė įgyvendinti pirmą projekto etapą ir nuo 2017 m. liepos mėn. pradėjo antrą vienerių metų trukmės projekto „Vietinės romų platformos – kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“ etapą. Projektas yra skirtas skatinti romų bendruomenių ir vietos savivaldybių bendradarbiavimą bei užtikrinti savitarpio dialogą, sprendžiant romų tautinei mažumai aktualius klausimus socialinės įtraukties, švietimo, sveikatos apsaugos, kultūros srityse.

Įgyvendinat projektą, 2017 m. vyko apskrito stalo diskusijos Jonavoje, Marijampolėje, Šiauliuose, Žagarėje, Švenčionyse, Ukmergėje. Buvo organizuotas seminaras „Roma ir medijos: kaip bendrauti su žiniasklaida“ romų organizacijų atstovams. Mokytojams ir socialiniams darbuotojams buvo skirtas seminaras „Praktiniai darbo su romų vaikais aspektai ir kultūrinis kontekstas“.

Penkiose Lietuvos savivaldybėse - Vilniuje, Panevėžyje, Jonavoje, Vilkaviškio sav. (Kybartuose), Šalčininkų sav. (Eišiškėse) darbą tęsė vietinių romų platformų koordinatoriai, kurie padėjo romams rengti dokumentus į įvairias viešojo administravimo institucijas, suteikė lydimąją pagalbą, padėjo šeimoms spręsti įvairius su vaikų ir suaugusiųjų švietimu susijusius klausimus.

Baigiamoji pirmo etapo konferencija „Projekto pamokos, užsienio patirtis, žvilgsnis į kitus metus“ buvo skirta aptarti projekto rezultatus ir planus kitiems metams, pasidalinti patirtimi apie romų integraciją ir taikomą tarpininkų darbo su romų vaikais, siekiant išlaikyti juos švietimo sistemoje, praktiką įvairiose ES šalyse.

Su romų bendruomene dirbantiems specialistams buvo suorganizuotas bendrosios narkomanijos prevencijos seminaras, kurio dalyviams buvo suteiktos žinios bei tobulinami įgūdžiai susiję su psichoaktyvių medžiagų vartotojų motyvacijos keisti rizikingą elgesį kėlimu. Jo metu specialistai buvo supažindinami su priklausomybių bazinėmis žiniomis, aptarti pagrindiniai priklausomybių gydymo ir pagalbos principai, suteiktos žinios apie psichoaktyvių medžiagų perdozavimą ir jo prevenciją, supažindinta su elgesio keitimo stadijomis ir savęs motyvavimo žingsniais.

Departamentas parengė ir Europos Komisijai pateikė ataskaitą apie romų integracijos priemonių įgyvendinimą pagal 2013 m. Europos Tarybos paskelbtą rekomendaciją dėl efektyvių romų integracijos priemonių Europos Sąjungos šalyse narėse. Departamento parengtoje ataskaitoje įvertintas romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015–2020 m. plano priemonių įgyvendinimas 2017 m., pateikta romų situacijos Lietuvoje apžvalga, pristatyti svarbiausi 2017 m. pasiekimai ir iššūkiai.

Departamento atstovai dalyvavo dviejuose Europos Tarybos romų klausimų ekspertų komiteto (CAHROM) posėdžiuose Prahėje (Čekija) ir Strasbūre (Prancūzija). Posėdžių metu aptartos aktualiausios tarptautinės iniciatyvos romų švietimo, įdarbinimo, būsto, sveikatos apsaugos, laisvo judėjimo, kultūros ir istorijos klausimais, išklausti įvairių tarptautinių institucijų pranešimai, aptarti ekspertų vizitai į šalis. 2017 m. Departamento atstovas dalyvavo dviejuose Nacionalinių ekspertų, atsakingų už romų integracijos strategijų vykdymą, komiteto (NRCP).

2017 m. balandį kartu su Europos Taryba Departamentas organizavo CAHROM ekspertų tematinį vizitą Lietuvoje. Tematiniame vizite dalyvavo Lenkijos, Latvijos, Norvegijos, Moldovos, Portugalijos, Buvusio Jugoslavijos Respublikos Makedonijos atstovai. Tematinio vizito tikslas – pasidalinti tarptautine patirtimi užtikrinant romų integraciją į švietimo sistemą.

2017 m. lapkritį kartu su Europos Tarybos Jaunimo Departamentu buvo organizuoti regioniniai mokymai trijų Baltijos šalių romų jaunimui „Romų jaunimo dalyvavimas ir kova su antičigonizmu“. Mokymuose dalyvavo 25 dalyviai.

4. Edukacinė veikla

Suorganizuotas seminaras „Neapykantos kalba: vertinimas ir atsakomybė“ Lietuvos žiniasklaidos, savivaldybių bei tautinių bendruomenių atstovams, skirtas išanalizuoti bei aptarti saviraiškos laisvės ir neapykantą kurstančios kalbos, žiniasklaidos vaidmenį, atsakomybę, profesionalumą bei savireguliaciją, neapykantos kalbos prevenciją. Departamentas šiuo seminaru siekė atkreipti visuomenės dėmesį bei skelbti tautinės tolerancijos idėjas tikintis žurnalistų, žiniasklaidininkų, informacijos viešintojų pagalbos.

Siekdamas aktyviau ugdyti tautinėms mažumoms priklausančių Pietryčių Lietuvos regiono gyventojų pilietines ir sociokultūrinės kompetencijas Departamentas bendradarbiaudamas su Kultūros

politikos institutu spalio mėn. pradėjo paskaitų ciklą „Pažinkime Lietuvos istoriją ir kultūrą“, skirtą Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui paminėti. Paskaitų ciklo metu įvairiose Pietryčių Lietuvos savivaldybėse buvo organizuojamos edukacinės programos keturiomis temomis: Pietryčių Lietuvos gyventojų kultūros poreikių ugdymas ir plėtojimas; valstybės istorinės ir kultūrinės atmintis pažinimas ir puoselėjimas; gyventojų asmeninės atsakomybės kaip socialinių negerovių prevencijos priemonės ugdymas; verslumo, išnaudojant regiono etninę įvairovę ir kultūrinę bei istorinę specifiką, skatinimas.

Organizuotas seminaras tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų mokytojams „Tarpkultūrinis ugdymas ir istorinė atmintis Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį pasitinkant“, kuriame dalyvavo lenkų, rusų, vokiečių, romų, azerbaidžaniečių, totorių, baltarusių, ukrainiečių, žydų ir armėnų tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų mokytojai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Alytaus, Druskininkų ir Visagino. Seminaro metu tautinių mažumų neformalaus ugdymo specialistams buvo skaitomi pranešimai apie tautinę istorinę atmintį, istorijos ir kultūros sąsajas, istorinės vaizdinės medžiagos pateikimą, buvo pristatytas Pietryčių Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų projektas. Sekmadieninių mokyklų mokytojai pasidalino sukaupta patirtimi, buvo aptartos sekmadieninių mokyklų veiklos tobulinimo galimybės ir perspektyvos.

Finansuotas Viešosios įstaigos Pilietiškumo, demokratijos ir teisės programų centro projektas „Gyvenu laisvai“. Projekto metu suburtos 5 jaunimo komandos ir įkurtos 5 kūrybinės dirbtuvės Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose, Visagine, Klaipėdoje ir Biržuose. Kiekviena komanda sugalvojo po penkias idėjas, kaip patraukliai, įdomiai pristatyti savo gimtąjį kraštą, atskleisti jo kultūrą, istoriją, tradicijas, ir padedant projekto ekspertams, bendruomenės nariams, iš jų išsirinkto po vieną. Kurti 3 filmai, 1 pojūčio spektaklis ir 1 pasakų parkas. Projekto kūrybinėse dirbtuvėse dalyvavo apie 500 asmenų. Per meninę-kūrybinę veiklą buvo stiprinama tautinių mažumų kultūros sklaida, tautinių tradicijų ir kalbos puoselėjimas, gerinama tautinių mažumų jaunimo integracija į bendrą valstybės gyvenimą, ugdomas kritinis mąstymas ir atsparumas išorės propagandai.

5. Neformalusis ugdymas

Lietuvoje veikia per 40 tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų, kuriose mokosi apie 1000 įvairaus amžiaus vaikų ir jaunimo, kurie turi galimybę išsaugoti ir puoselėti savo etnolingvistinį gyvybingumą, tradicijas, tautinį identitetą, nes sekmadieninės mokyklos suteikia galimybę tautinėms mažumoms mokytis gimtosios kalbos, istorijos, supažindina su tautine kultūra ir tradicijomis bei kultūros paveldu. Dalyvavimas įgyvendinant tautinių mažumų neformaliojo švietimo priemones yra viena iš Departamento funkcijų. 2017 m. gautos 24 paraiškos tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų veiklai, visos paraiškos finansuotos, skirta iš viso 18100 eurų. Už šias lėšas sekmadieninės mokyklos įsigijo mokymo priemonių, kompiuterių ir kitos skaitmeninės technikos mokymo veiklai pagerinti,

tautinių rūbų, tautinių muzikos instrumentų, organizavo renginius įvairių tautinių švenčių metu. Taip pat turėjo galimybę vykdyti įvairias pažintines veiklas – vyko į ekskursijas, bendradarbiavo ir dalijosi patirtimi dalyvaudami bendruose projektuose, mokėsi rankdarbių ir amatų, atspindinčių tautines tradicijas.

Departamentas kartu su Klaipėdos miesto savivaldybės tautinių kultūrų centru organizavo XV Lietuvos tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalį „Teka teka saulė“ Klaipėdoje, kuriame pasirodė 28 tautinių mažumų vaikų kolektyviai, iš viso 260 moksleivių. Renginio metu vyko sekmadieninių mokyklų moksleivių pasirodymas miesto aikštėje, buvo skaitomos eilės tautinių mažumų kalbomis, vyko įvairūs edukaciniai užsiėmimai.

Birštone buvo suorganizuotas seminaras tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų mokytojams „Tarpkultūrinis ugdymas ir istorinė atmintis Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį pasitinkant“. Seminaro metu buvo skaitomi pranešimai tokiais aktualiomis temomis kaip tautinė istorinė atmintis, istorijos ir kultūros sąsajos, istorinės vaizdinės medžiagos pateikimas, buvo pristatytas Pietryčių Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų projektas, sekmadieninių mokyklų mokytojai pasidalino jau sukaupta patirtimi, su Departamento atstovais buvo aptartos sekmadieninių mokyklų veiklos gerinimo galimybės. Seminare dalyvavo 28 sekmadieninių mokyklų mokytojai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Visagino, Alytaus, Druskininkų, Trakų.

6. Organizuota tautinių mažumų kultūros centrų veikla

Siekiant užtikrinti galimybę tautinių mažumų nevyriausybinėms organizacijoms vykdyti veiklas, skatinančias tautinių mažumų atstovus dalyvauti tautinės tapatybės išsaugojimo bei integracinėse priemonėse (pagrindinės priemonės: tautinių mažumų kultūros ir tradicijų puoselėjimo ir sklaidos renginiai, susitikimai su kultūros ir visuomenės veikėjais, seminarai ir apskrito stalo diskusijos, neformalus ugdymas, valstybinės kalbos kursai, kompiuterinio raštingumo mokymai ir pan.), buvo finansuojami 4 tautinių mažumų kultūros centrai: Tautinių bendrijų namai, Kauno įvairių tautų kultūrų centras, Lietuvos tautinių mažumų folkloro ir etnografijos centras ir Romų visuomenės centras. Įgyvendinant 2017 metų veiklos prioritetą įtraukti tautinių mažumų vaikus ir jaunimą į šalies visuomeninį gyvenimą, kultūros centruose buvo vykdytos priemonės, skatinusios vaikus ir jaunimą dalyvauti įvairiuose integraciniuose bei tapatumo išsaugojimo procesuose. Minėtuose kultūros centruose buvo suorganizuota virš 300 renginių (Kauno įvairių tautų kultūrų centras – iki 100 renginių; Lietuvos tautinių mažumų folkloro ir etnografijos centras – 67 renginiai; Tautinių bendrijų namai – virš 100 renginių; Romų visuomenės centras – 40 renginių). Departamentas užtikrindamas 4 tautinių mažumų kultūros centrų veiklą, suteikė galimybę juose burtis ir savo veiklą organizuoti tautinių mažumų nevyriausybinėms organizacijoms, neformaliojo ugdymo mokykloms, tautinio meno kolektyvams, atlikėjams ir autoriams.

7. Tarpkultūrinio dialogo skatinimo iniciatyvos

Departamentas vadovaudamasis pilietiškumo, dialogo ir kultūrų įvairovės vertybėmis bei pasisakydamas už asmenybės savitumą, religinę ir kultūrinę įvairovę, nuosekliai prisidėjo prie tolerancijos kitataučių atžvilgiu skatinimo Lietuvoje. Palaikė ryšius ir bendradarbiavo su asmenimis, priklausančiais tautinėms mažumoms, iš dalies finansavo tautinių mažumų integracijos ir tapatumo išsaugojimo priemones.

Skatindamas toleranciją ir dialogą tarp visų mūsų šalyje gyvenančių tautybių žmonių, paskelbė konkursą žurnalistams, besidominančiais tautinių mažumų tematika, teikti paraiškas ir dalyvauti tradiciniame konkurse premijai „Už tarpkultūrinio dialogo skatinimą“ gauti. Į premiją galėjo pretenduoti straipsnio, radijo arba televizijos laidos, skatinančios tarpkultūrinį dialogą autorius arba autorių kolektyvas, savo darbą publikavęs spaudoje arba elektroninėje žiniasklaidoje, skelbęs per radiją arba televiziją.

Departamentas lapkričio 16 d., Tarptautinės tolerancijos dienos proga, Lietuvos Respublikos Seime surengė renginį, kurio metu buvo pagerbti asmenys už svarų indėlį ir nuopelnus vienijant daugiatautę Lietuvą ir kuriant nediskriminacinę aplinką. Apdovanojimai ir padėkos raštai buvo įteikti Lietuvos tautinių bendrijų atstovams, tautinių mažumų tematika besidomintiems akademinės bendruomenės atstovams, švietimo darbuotojams, žurnalistams, ypatingą dėmesį savo miesto ar rajono tautinėms bendruomenėms skyrusių savivaldybių atstovams, tarpkultūrinį dialogą plėtojantiems visuomenininkams ir diplomatams.

Visuomenei parengta 120 straipsnių apie tautinių mažumų kultūrą, renginius bei nevyriausybinę organizacijų veiklą.

8. Akademinis bendradarbiavimas

Suorganizuotas baigiamųjų mokslo darbų tautinių mažumų tematika konkursas siekiant paskatinti aukštųjų universitetinių mokyklų studentus domėtis Lietuvos tautinėmis mažumomis ir įvairių studijų krypties mokslo darbams rinktis su tautinėmis mažumomis susijusias temas. Lietuvos tautinių mažumų tematika yra įdomi daugeliu aspektu, ją nagrinėja istorikai, sociologai, politologai, filologai, kultūrologai, menotyrininkai ir t.t. Tautinių mažumų departamentas net tik remia ir skatina akademinę domėjimąsi tautinėmis mažumomis, bet ir pats aktyviai bendradarbiauja su mokslininkais. Departamento įsteigta Akademinė taryba išrinko 2017 metų baigiamųjų mokslo darbų tautinių mažumų tematika konkurso laimėtojus, kurie gavo diplomus ir pinigines premijas. Taip pat buvo nuspręsta įteikti padėkas visų premijas laimėjusių absolventų darbų vadovams. Akademinis požiūris yra labai aktualus

departamentui, dalyvaujančiam formuojant ir įgyvendinančiam tautinių mažumų politiką, numatant savo tolimesnės veiklos kryptis.

Rengdamasis XVII-osios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano V-ojo prioriteto „Saugi valstybė“, 5.5. krypties „Valstybės interesų įgyvendinimo tarptautinėje bendruomenėje užtikrinimas“ darbui "Pozityvaus bendradarbiavimo su Lenkija darbotvarkės formavimas, atsižvelgiant į bendrus saugumo ir ekonominius interesus“, Departamentas numatė vykdyti dvišalio bendradarbiavimo veiklas tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų, akademinų tyrimų bei tarpkultūrinio dialogo vystymo srityse. Atsižvelgiant į tai buvo suorganizuotas susitikimas su Balstogės universiteto filialo Ekonomikos-informatikos fakulteto bendrųjų reikalų prodekanu dr. hab. Jaroslav Volkonovski, su kuriuo buvo aptartos bendradarbiavimo galimybės aukštojo mokslo bei akademinų tyrimų srityse.

Organizuotas pasitarimas dėl rusų ir lenkų filologijos programų Vilniaus universitete situacijos ir perspektyvų, kuriame dalyvavo Vilniaus universiteto Rusų filologijos katedros vedėjas dr. Pavel Lavrinec ir šios katedros docentė Dagnė Beržaitė bei Polonistikos centro doc. dr. Viktorija Ušinskienė ir prof. Kristina Rutkowska.

Buvo suburta mokslininkų darbo grupė parengti tautinių bendruomenių istorijos reprezentavimo koncepciją bei suformuota Lietuvos tautinių mažumų informacinio centro–muziejaus sukūrimo idėja, kuri įgyvendintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 2.1.4 papunkčio darbo „Kultūros ir meno paslaugų įvairovei skirtos aplinkos ir būtinų sąlygų užtikrinimas, siekiant įdiegti sociokultūrinės naujoves, įsitraukti į tautinės tapatybės formavimą bei tarpkultūrinio dialogo plėtojimą“ 5 veiksmą „Tautinių bendruomenių istorijos Lietuvoje reprezentavimo koncepcijos parengimas ir įgyvendinimas“.

Parodos "Lietuvą kūrėme kartu" rengimas bendradarbiaujant su Vilniaus Universiteto Istorijos fakulteto studentais ir dėstytojais, Lietuvos centriniu valstybės archyvu, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskiu biblioteka ir Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka. Taip pat prie jos kūrimo prisidėjo muziejai, archyvai ir bibliotekos iš daugelio Lietuvos miestų. Tai yra kilnojamoji paroda, skirta eksponuoti Lietuvos mokyklose, bibliotekose, daugiakultūriuose centruose. Pagrindinis siekis - Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo proga supažindinti visuomenę su Lietuvos tautinėms ir etninėms bendruomenėms, jų vaidmeniu kuriant Lietuvos valstybę, ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Parodą sudaro kilnojamieji dvipusiai stendai lietuvių ir anglų kalbomis ir pakabinami stendai lietuvių kalba. Informacinė parodos medžiaga apima laikotarpį nuo tautinių mažumų įsikūrimo LDK iki šių dienų ir yra pateikiama pagal temas: 1. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės konfesinės

bendruomenės ir jų įsikūrimas; 2. LDK miestų kultūros ir konfesijų įvairovė; 3. Visuomenės tautinė sudėtis ir istorijos lūžių datos; 4. Kuriant Lietuvą kartu: žymūs žmonės; 5. Lietuvos Babelis: kaip kalbame ir rašome; 6. Lietuvis ar nelietuvis – kartu už laisvą Lietuvą!; 7. Lietuvos širdis plakė Kaune, o Kauno – Laisvės alėjoje; 8. Kaimynai ir mūsų virtuvė. Parodos tikslas - patraukliai ir suprantamai pristatyti visuomenei Lietuvos tautines ir etnines mažumas, jų istoriją ir vaidmenį kuriant Lietuvos valstybę.

9. Tyrimai

Departamentas iš Rytų Europos studijų centro užsakė atlikti tyrimą „Tautinės mažumos Lietuvoje“, kuriame buvo apžvelgti Lietuvos tautinių mažumų politikos aspektai, analizuojama tautinių mažumų padėtis Pietryčių Lietuvos regione, apžvelgta socialinė, ekonominė, kultūrinė ir švietimo situacija bei pateiktos preliminarios rekomendacijos dėl regiono vystymo bei pateiktos Tautinių mažumų politikos plėtros strategijos gairės. Departamentas siekė visapusiškai išanalizuoti tautinių mažumų padėtį Lietuvoje, surinkti svarbiausius statistinius rodiklius, remiantis kuriais ateityje galima būtų vykdyti tautinių mažumų padėties Lietuvoje monitoringą bei pradėti diskusiją dėl Tautinių mažumų politikos plėtros strategijos tikslingumo.

10. Paveldo įprasminimo iniciatyvos

Bendradarbiaujant su LRT Radiju transliuotas laidų ciklas „Mes kartu“, skirtas atkurtos Lietuvos 100-mečiui, pasakojęs apie įvairių bendruomenių atstovus, jaudinančias istorijas apie žmonių likimus.

Departamentas įsigijo vaizdo filmų (2 vnt.) apie XX amžiaus tautinių mažumų išseivius iš Lietuvos sukūrimo paslaugas. Filmų objektas – du pasakojimai apie etninę, kultūrinę savastį bei emocinį ryšį su Lietuva išlaikiusius nelietuvių kilmės išseivius iš Lietuvos ir/arba nelietuvių kilmės užsienio valstybių piliečius, kurie sieja save su Lietuva per savo vaikus ar vaikaičius. Filmų tikslas – sukurti meninę-vaizdinę priemonę, ugdančią šalies tautinių bendruomenių pilietinę ir patriotinę savimone, stiprinančią tapatybės jausmą ir kūrybingą santykį su savo valstybe, skatinančią tarpusavio toleranciją, solidarumą bei asmeninę atsakomybę už valstybės ir jos visuomenės gerovės kūrimą.

11. Europos Sąjungos projektai

2017 metais Departamentas atsižvelgęs į atliktus Lietuvoje gyvenančių tautinėms mažumoms priklausančių asmenų padėties tyrimus ir jų metu suformuluotas rekomendacijas, rengė ir parengė projektą „Tautinių mažumų atstovų įsitraukimas į darbo rinką“ (toliau vadinama – Projektas), vykdė partnerių atranką bei derino veiklas. Projektas bus finansuojamas iš Europos Sąjungos lėšų, vyks 3 metus. Pagrindinis projekto tikslas - skatinti tautinių mažumų atstovų integraciją į darbo rinką ir į

visuomenę, kurio metu numatoma apmokyti ne mažiau kaip 895 nevyriausybinių, viešojo sektoriaus darbuotojų, darbdavių ir visuomenės atstovų.

Projekto metu bus įgyvendintos šios veiklos:

- 1) tautinių mažumų atstovų įsitvirtinimo darbo rinkoje stebėsenos metodikos sukūrimas, tikslinių grupių tankiausiai tautinių mažumų gyvenamose vietovėse tyrimai;
- 2) mokymai apie tautines mažumas, jų kultūrinės ypatybės, remiantis gerosios praktikos darbo rinkoje pavyzdžiais, organizavimas;
- 3) veiklos stiprinančios tarpkultūrinį dialogą ir toleranciją;
- 4) gerosios nediskriminavimo darbo rinkoje praktikos, pasitelkiant integracijos ambasadorius, sklaida tarp tautinių mažumų;
- 5) informacijos apie darbo rinkos galimybes sklaida.

Direktorė

Vida Montvydaitė